

Також за цей час встановлено розмір збитків та шкоди, завданих злочинами, віднесеними до підслідності ДБР:

- 1) у провадженнях центрального апарату — 2,562 млрд гривень;
- 2) у провадженнях Львівського територіального управління — 83 698 тис. гривень;
- 3) у провадженнях Миколаївського територіального управління — 797 600 тис. гривень;
- 4) у провадженнях слідчих Мелітопольського територіального управління — 444 тис. гривень.

Загальна сума збитків становить 2 563 325 298 гривень.

Статистика та звіт ДБР наводять на думку, що підрозділи ДБР справляються зі своїми обов'язками та завданнями.

Створення Державного бюро розслідувань в Україні — це крок вперед у активізації боротьби з корупцією та іншими злочинами, що вчиняються посадовими особами правоохоронних органів. Правове регулювання організації та діяльності ДБР заслуговує значної уваги і лише з плином часом можна буде зробити висновок щодо якості правового забезпечення діяльності цього органу.

Фуртам Г. О.

начальник відділу організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням, яке здійснюється слідчими Територіального управління, розташованого у м. Миколаєві, що поширює свою діяльність на Одеську область, прокуратура Одеської області

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КПК УКРАЇНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Із моменту здобуття Україною незалежності відбувається перманентний процес вдосконалення державного механізму, в тому числі й системи органів досудового розслідування. Новим органом в цій системі стало Державне бюро розслідувань, яке фактично розпочало свою діяльність лише наприкінці 2019 року.

Зрозуміло, що в процесі діяльності ДБР із виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції, на практиці виявляються окремі питання недосконалості кримінального процесуального законодавства, що потребують свого врегулювання в ході подальших законотворчих робіт.

Зокрема, виникають проблемні питання при затриманні підозрюваних осіб уповноваженою особою на підставі ст. 208 КПК України.

Зокрема, передбачено лише три підстави для затримання осіб уповноваженою особою: 1) якщо особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення; 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин; 3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України. При цьому слід зауважити, що вказаний перелік є вичерпним.

Проте існують випадки, коли місцезнаходження підозрюваної особи встановлюються через певний час, а не відразу після вчинення злочину, при цьому уповноваженою особою неможливо оперативно отримати ухвали суду на її затримання. Наприклад, підозрюваний намагається покинути територію України, знаходиться в аеропорту, у таких умовах потрібно негайно приймати рішення про її затримання, що суперечить вимогам ст. 208 КПК України. Таким чином, доцільно виключити з п. 2 ч. 1 ст. 208 КПК України умову, при якій можливо здійснити затримання «безпосередньо після вчинення злочину».

Крім того, п. 3 ч. 1 ст. 208 КПК України вказано, що затримувати можливо лише за вчинення тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину. Однак вивченням майнових кримінальних правопорушень, рівень яких значно зріс вбачається, що вони займають левову частину тяжких та особливо тяжких злочинів вчинених на території держави.

У зв'язку з чим, необхідно, на наш погляд, внести зміни та доповнення до п. 3 ч. 1 ст. 208 КПК України, а саме: слід передбачити, що особу можна затримувати без ухвали слідчого судді якщо під час розслідування зібрано достатньо доказів, які в сукупності з іншими доказами дають підстави вважати, що саме вона його вчинила чи причетна до його вчинення, а також є підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого.

За змістом ч. 5 ст. 27 КПК України розгляд клопотань про проведення обшуку слідчим суддею підлягає обов'язковій фіксації технічними засобами. Слідчий суддя, суд може обмежити чи заборонити доступ до результатів технічного запису лише з метою забезпечення недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування у разі, якщо на обґрунтування клопотання про проведення обшуку слідчий, прокурор надали результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Водночас, здається, що законодавець не врахував питання можливості використання матеріалів, якими обґрунтовуються підстави для проведення обшуку (протоколи допиту ключових свідків, осіб, данні яких було змінено, будь-які інші матеріали), ознайомлення з якими на даній стадії досудового розслідування сторонніх осіб може призвести, як до розголошення відомостей, так і до мети запланованої слідчої дії. Зацікавлені особи матимуть змогу дізнатись з запису розгляду клопотання про інформацію, якою володіє орган досудового розслідування та осіб, які співпрацюють з ним.

Відповідно до ст.ст. 27, 107, 222 та 236 КПК, передбачена обов'язкова відеофіксація проведення обшуку. Відеозапис стає невід'ємним додатком до протоколу обшуку. Крім того, стороні захисту надається право самостійно здійснювати відеофіксацію проведення обшуку. Особа, у житлі якої проводиться обшук, матиме право користуватися допомогою адвоката на будь-якій стадії його проведення.

На нашу думку, законодавець не передбачив та не врахував матеріальне забезпечення правоохоронних органів, у тому числі сертифікованими засобами аудіо-, відеофіксації, наявності їх великої кількості у разі проведення обшуків у великих за площею приміщеннях, значній території чи при проведенні одночасно великої кількості обшуків. У більшості випадків огляди (місця події, предметів тощо) здійснюються за допомогою особистих мобільних телефонів слідчого, прокурора та працівників оперативних підрозділів. Не урегульовані моменти можливості копіювання, зберігання вказаної інформації, ким це повинно здійснюватись. Поряд з тим, що стороні захисту надається право самостійно здійснювати відеофіксацію проведення обшуку, законодавець надає особі право протягом трьох годин чекати свого захисника, а тільки після його неявки надає можливість стороні обвинувачення проведення обшуку. При цьому відеозапис повинен вестись протягом всього часу перебування на місці здійснення обшуку. Законодавцем також не врегульовані моменти втрати записів вищевказаної слідчої дії через технічні причини, та можливості використання записів сторони захисту, допиту присутніх осіб (тощо).

Відповідно до 5 ст. 27 КПК «Під час судового розгляду та у випадках, передбачених цим Кодексом, під час досудового розслідування забезпечується повне фіксування судового засідання та процесуальних дій за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів. Офіційним записом судового засідання є лише технічний запис, здійснений судом у порядку, передбаченому цим Кодексом. Видається недоцільним дублювання фіксування і за допомогою звукозаписувальних, і за допомогою відеозаписувальних технічних засобів, адже можливості відеозапису включають в себе і запис звуку. Це стосується

і доповнених формулювань ч. 1 ст. 107 КПК що «виконання ухвали слідчого судді, суду про проведення обшуку в обов'язковому порядку фіксується за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів», при тому, що вимога щодо фіксації обшуку за допомогою звукозапису взагалі викликає подив.

Хорсуненко О. В.

начальник відділу нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, Управління нагляду за додержанням законів у кримінальному провадженні та координації правоохоронної діяльності, прокуратура Одеської області

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

Водночас досягнення цієї мети неможливо досягнути без належного оперативного супроводження. На актуальність цього було звернуто увагу у Стратегічній програмі діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 роки, в якій зазначено: «Отримання адміністративних приміщень, які забезпечать потреби центрального апарату, в тому числі спеціальних оперативних підрозділів, є відправною точкою для початку роботи Бюро». Водночас створення оперативних підрозділів у центральному апараті та територіальних управліннях ДБР тривалий час затягувалося внаслідок загальновідомих причин, пов'язаних із суперечностями та прогалинами чинного законодавства, які були усунуті зовсім нещодавно. І лише після врегулювання цих питань з'явилася можливість оголосити відповідні конкурси.

Наступною проблемою, пов'язаною із подальшим розгортанням діяльності Державного бюро розслідувань, є відсутність до теперішнього часу режимно-таємних частин. У вже діючі не допускаються прокурори. Суттєвим недоліком матеріально-технічного забезпечення Державного бюро розслідувань є відсутність відповідного технічного обладнання для проведення НСРД. З подібною проблемою тривалий час стикається Національне антикорупційне бюро України, оскільки звернення із клопотаннями до інших правоохоронних органів, в яких таке обладнання є в наявності, щодо його надання значно підвищує ві-